

De burgerij als opdrachtgever

De rijke regenten (rijke bankiers, kooplieden, scheepsmagnaten en fabrikanten) vormden de maatschappelijke bovenlaag in de Republiek der Zeven Provinciën.

Deze nieuwe rijken werden de beschermheren voor de kunsten. Zij werden de grote opdrachtgevers voor de Hollandse kunstenaars.

Er werd in de 17e eeuw veel geld verdiend, maar het meeste geld kwam in de zakken van de regenten van de grote steden terecht. Toch probeerden de minder bedeelden binnen korte tijd rijk te worden. Een van de meest in het oog springende vormen van handel werd de speculatie in tulpenbollen. De tulp, toen een luxeartikel, was tegen het einde van de 16e eeuw vanuit Turkije ingevoerd. Men zag het als een veilige belegging, vers in de grond gestoken konden ze al vele malen doorverkocht worden, op belofte van levering in de volgende zomer. Men kon kleine partijtjes verhandelen tegen dubbele, vijfvoudige en later tegen tienvoudige prijzen. Honderden lieten zich lokken door de fabuleuze prijzen die voor de tulpen werden betaald. Tulpen werden verruild voor paarden met koets, koeien, schilderijen, enz. In 1637 stortte de tulpenmarkt in, er waren teveel tulpen op de markt gekomen. Honderden investeerders, onder wie veel wevers, raakten hun geld in één klap kwijt.

De rijke regenten (rijke bankiers, kooplieden, scheepsmagnaten en fabrikanten) vormden de maatschappelijke bovenlaag. Deze nieuwe rijken werden de beschermheren voor de kunsten. Zij werden de grote opdrachtgevers voor de Hollandse kunstenaars. Doordat zij met de handel grote rijkdommen verworven hadden, wilden zij ook laten zien dat ze rijk waren. De wanden van hun statige herenhuizen en kapitale villa's aan de Vecht werden voorzien van statige zelfportretten, landschappen en stillevens. Kunstenaars kregen opdrachten bij de vleet.

In de 17e eeuw werden schilderijen vooral gekocht ter verfraaiing van het eigen huis. Terwijl de kerk als opdrachtgever in het noorden vrijwel was weggefallen (de protestantse kerk was immers op de eerste plaats sober) zorgden overheidsinstellingen en verenigingen voor officiële opdrachten. Daarnaast kwam de nieuwe elite, vermogend geworden door handel en nijverheid, op als opdrachtgever. Ze kocht schilderijen op de vrije markt, maar gaf ook opdrachten aan kunstenaars. De zelfbewuste, vermogende burger liet zich portretteren in een tijd waarin dat elders in Europa was voorbehouden aan hof en adel.